

Латушка спыніў «цыбульную рэканструкцыю» ў Навагрудку

Мінкульт мае дапрацаваць праект рэстаўрацыі гатычнай Барысаглебскай царквы.

Працы ў Барысаглебскай царкве ў Навагрудку спыненыя. Нагадаем, у выніку рэканструкцыі на вежах унікальнай гатычнай царквы маглі з'явіцца пазалочаныя цыбулепадобныя купалы (пра гэта «НН» пісала ў №24 ад 30 чэрвеня). Такая «рэстаўрацыя», што ішла з ініцыятывы мясцовага свя-

Ігар Чарняўскі: Занадта шмат эмоцый

Начальнік Упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Мінкультуры патлумачыў «НН», што ягонае ведамства падрыхтавала праект рэстаўрацыі па вядзенні рэстаўрацыйных працаў у Навагрудку, копію якога накіравалі ў Навагрудскі райвыканкам. Ён не ўдакладніў дэталі праекта, адзначыўшы, што цяпер вядзецца падрыхтоўка неабходнай нарматыўнай дакументацыі. «А ці будуць тая цыбуліны, ці не будуць, стане ясна пасля канчатковай падрыхтоўкі праекту».

«Кажуць, што царква тая гатычная. Так, там ёсць магутны пласт готыкі. Але былі ж і пазнейшыя перабудовы, змены», — адзначыў чыноўнік. Ён заўважыў, што вакол новагрудскай царквы «занадта шмат эмоцый»: «Ёсць нацыянальнае заканадаўства, ёсць еўрапейскае, вось і трэба трымацца законаў, а не эмоцый».

тара, абурыла грамадскасць. Таварыства аховы помнікаў узяло трывогу ў СМІ.

Шэраг інтэлектуалаў — філосафы Аляксандр Анціпенка і Валянцін Акудовіч, архітэктар Ірына Лаўроўская, мастацтвазнаўцы Сяргей Харэўскі і Максім Жбанкоў — звярнуўся ў Беларуска-Экзархат РПЦ і Міністэрства культуры з просьбай не дапусціць варварства з царквой у Навагрудку.

Інтэрнэт-форумы СМІ, што апублікавалі інфармацыю пра рэканструкцыю, кіпелі абурэннем.

30 чэрвеня на сітуацыю адрэагавала Міністэрства культуры. У Навагрудскі райвыканкам было накіраванае прапанаванне спыніць працы, зацвердзіць у вызначаным парадку праектную дакументацыю і атрымаць дазвол Мінкультуры на працы. У Мінск выклікалі загадчыка аддзела культуры райвыканкама Аляксандра Карачана і святара Мікалая Орсу. І ў райвыканкаме, і ў прыходзе раней заяўлялі, што неабходныя дакументы і дазвол былі атрыманыя.

«Цыбуліны»

каштоўнасці не маюць

Навагрудскі святар казаў, што з усталяваннем цыбулепадобных купалоў царква якраз набудзе «гістарычны» выгляд, які яна мела пасля рэканструкцыі ў XIX ст. Чым маюць кіравацца рэстаўратары, калі храм цягам сваёй гісторыі кардынальна перабраўся? На гэтае пытанне адказаў на форуме nn.by архітэктар-рэстаўратар Уладзімір Папруга.

«У рэстаўрацыі ёсць паняцце «пазнейшых насленняў»,

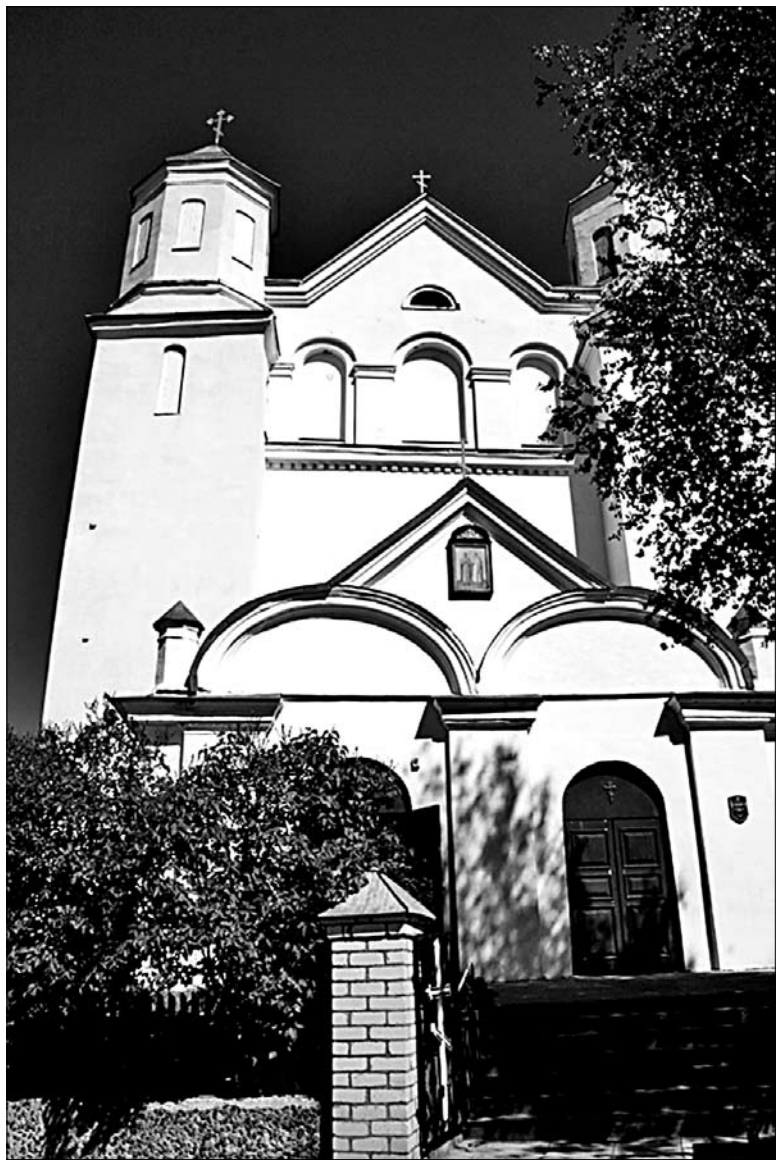
да якіх трэба ставіцца гранічна ўважліва ды максімальна шанаваць, калі яны не перашкаджаюць успрыняццю найважнейшых аўтэнтчных асаблівасцяў помніка ды не ўваходзяць у супярэчнасць з ім», — піша ён. У Папруга падкрэслівае, што «асабліва гэтае палажэнне актуальнае для аб'ектаў «рэстаўрацыйнага памежжа» — то бок тых, аўтэнтчнае аблічча якіх змянялі яшчэ да прыняцця міжнароднай супольнасцю Венецыянскай хартыі. У той хартыі, што пачала стварацца ў канцы XVIII ст. і была зацверджаная ў 1964 г., дасканала прапісаныя нормы рэстаўрацыі помнікаў архітэктуры.

Расійская ж Прусаўская Царква цягам XIX ст. вешала на беларускія культурныя аб'екты свае «цыбуліны», каб абазначыць «кананічную» тэрыторыю. Таму ўся тая яе дзейнасць, паводле словаў архітэктара, таксама трапіла ў катэгорыю «рэстаўрацыйнага памежжа».

Прасцей кажучы, цыбулепадобныя купалы, напрыклад, на барочным храме ў Глыбокім, маюць такую ж гісторыка-архітэктурную каштоўнасць, якую мела б сучасная шкляная прыбудова да храма.

Не падабаецца — пабудуй сваё

Жорстка раскрытыкаваў сп. Папруга і навуковага кіраўніка рэстаўрацыі Барысаглебскай царквы — дацэнта кафедры тэорыі і гісторыі архітэктуры БНТУ Геннадзі Лаўрэцкага. Паводле словаў Папругі, Лаўрэцкі «неабгрунтавана дазваляе сабе адвольную «рэстаўрацыю», ігнаруючы галоўны

яе прынцып: рэстаўрацыя помніка сканчаецца там, дзе пачынаецца здагадка. Ніякім чынам прафесійныя пытанні рэстаўрацыі не вызначаюцца замоўнікам, бо гэта адразу сплывае ў кіч, з бязлітасным разбурэннем самога помніка. Гэта і амаральна, і незаконна».

«Ні святар, ні прыхаджане не маюць права нявечыць аўтэнтчныя помнікі», — піша У. Папруга. — Калі яны не могуць увайсці ў культурны кампраміс з аўтэнткай помніка гісторыі — яны павінны пакінуць яго ў спакоі ды збудавецца, хай і побач, але свой, на іх погляд «правільны» і «лепшы». Яны абралі іншы, цалкам амаральны і незаконны шлях. І ў адпаведнасці з дзейным заканадаўствам павінны адмовіцца

ад сваіх антызаконных дзеянняў. А Мінкультуры — уважліва прасачыць, каб помніку не было нанесена шкоды ад запланаванай уласнікам інтэрвенцыі».

«Вытрымаць культурны баланс»

Галоўная задача рэстаўрацыі, піша У. Папруга, — вытрымаць культурны баланс. Гэта высокапрафесійная задача многіх спецыялістаў. У гэтым працэсе няма месца палітыканству, густаўшчыне і адміністрацыйнаму ціску, замоўцы ў тым ліку. Інакш помнікі безнадзейна страчваюцца. Гістарычны цэнтр Мінска — самы блізкі і красамоўны прыклад.

Сямён Печанко

У Лідзе з'явіцца бульвар Гедыміна і вуліца Грунвальдская

Як падкрэсліў у сваім інтэрв'ю Лідскаму тэлебачанню Антон Глаўніцкі, намеснік старшыні Лідскага выканкама, перайменаванне чатырох вуліц адбываецца ў выніку зваротаў у мясцовыя органы ўлады грамадзян, грамадскіх арганізацый і партый. Прапанова аб перайменаванні ўжо ўзгоднена з Міністэрствам культуры і аблвыканкамам.

З 1 жніўня ў Лідзе пачнуць мяняць шыльды, каб жыхары і госці горада маглі прагуляцца па Замкавай ці бульвары Гедыміна.

Вуліца Грунвальдская з'явіцца на ўчастку вуліцы Энгельса, ад Савецкай ля фарнага касцёла да перасячэння з вуліцай Радзюка каля старых каталіцкіх могілак.

Вуліца Замкавая зменіць сваё размяшчэнне. Дамы адной з самых старых вуліцаў — Замкавай — зносяць, і вуліца фактычна знікае, каб вызваліць месца для новага возера. Новая прапанова мясцовых уладаў — перайменаваць у Замкавую вуліцу частку вуліцы Камсамольскай ад фарнага касцёла, які на вуліцы Савецкай, да вуліцы Перамогі.

Пешаходная вуліца ад аўтавакзала да замка, якую ў народзе называюць бульварам Чапаева, прапанавана назваць бульварам князя Гедыміна.

Таксама ў горадзе з'явіцца праспект Перамогі. Новая дарога, якая будзецца за замкам, з'яднае вуліцу Перамогі і Энгельса. Ад перакрывавання з вуліцай 8 Сакавіка да выхаду на Мінскую трасу і плануецца новы праспект.

Настасся Шамрэй

Здарэнні сцісла

• **Зніклая мінчанка знойдзена замураванай.** У вёсцы Старыні Влейскага раёна следчы пад сломам зямлі і цэменту знайшлі цела зніклай 20-гадовай дзяўчыны. Рукі дзяўчыны былі звязаныя, у роце быў кляп. У забойстве падазраецца 24-гадовы ўнук мясцовай жыхаркі, у гаражы якой і знайшлі цела. Ахвяра прапала інструктарам па коннай яздзе ў фірме ў Старынках. Падазраваны, работнік адной з мінскіх СТА, абвешчаны ў вышук.

• **Інцыдэнт у Гомелі.** Падчас святкавання 3 ліпеня каля Лядовага палаца міліцыя заўважыла пакунак, пакінуты пад елкай. Адроз-

выклікалі сапёраў. Людзей пра магчымую небяспеку не папярэджвалі. Патруль проста папрасіў людзей адысці з землянога насыпу-клумбы. За 5—8 хвілін пакунак быў вынесены за межы тэрыторыі мерапрыемства.

• **Выкладчыца брала 60 тысяч рублёў за экзамен.** У Гомелі затрымалі педагога дарожна-будаўнічага каледжа. Жанчыну падазраюць у тым, што яна брала хабар з навучэнцаў за экзамены і курсавыя. У жанчыны знайшлі шыйткі з улікам прыбыткаў.

• **Махляры «прадалі» будаўнічым арганізацыям няісную металапрадукцыю.**

Хітруны арганізавалі фірму, якая прапаноўвала танную металапрадукцыю з умовай стопрацэнтнай перадаплаты. Фірма была зарэгістраваная на пашпарт жыхара Мінскай вобласці. Дакумент лічыўся непрыдатным, а яго гаспадар пра тое, што з'яўляецца ўладальнікам фірмы, даведаўся толькі ад міліцыянераў. Шэсць будаўнічых арганізацый пералічылі на рахунак фірмы больш за 35 млн рублёў.

• **Аўтастоп з дапамогай каменя.** 17-гадовы хлопёк з сябрам вярталіся з вёскі Петкавічы Баранавіцкага раёна. Ісці пешшу надакучыла, і яны вырашылі спыніць грузавік. Пабачыўшы,

што кіроўца ЗІЛа спыняцца не збіраецца, адзін з падлеткаў запусціў у лабавое шкло машыны камнем. На шчасце, кіроўца ад удару не пацярпеў. Распачатая крымінальная справа.

• **Пад Гроднам выяўлена плантацыя маку.** Паблізу вёскі Бакуны ў Гродзенскім раёне супрацоўнікі міліцыі і памежнікі выявілі 8 гектараў маку ў пагранічнай зоне.

• **Згарэла 450 тон сена.** Буйны пажар адбыўся на тэрыторыі сельгаспрадпрыемства «Ураджайны» ў Лоеўскім раёне Гомельскай вобласці. Вясной мясцовыя ўлады хацелі далучыць «Ураджайны» да суседняга прадпрыемства,

але жыхары выказалі пратэст, і райвыканкам рапэнне адмяніў. Ёсць меркаванне, што падпаліць сена маглі праціўнікі самастойнай дзейнасці сельгаспрадпрыемства.

• **З бензапілоў на следчага.** У Аршанскім раёне 41-гадовы нецвярозы рабочы пасварыўся з жонкай, выгнаў на вуліцу дзяцей. Жанчына выклікала міліцыю. Гаспадар узяў пілу ў рукі, завёў яе і стаў пагражаць людзям у форме. Супрацоўнік чатыры разы стрэліў уверх. Потым спатыкнуўся і ўпаў. Скандаліст занёс над ім бензапілу. Тады міліцыянт вымушаны быў стрэліць прыцэльна. **СМ; БелаПАН, «Звязда», «Еўрапа»**